

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας αντιστοιχίας των διατάξεων της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ προς τις διατάξεις του σχεδίου νόμου με τις οποίες ενσωματώνονται στην εθνική έννομη τάξη.

Διατάξεις Οδηγίας 2008/115/ΕΚ	Διατάξεις σχεδίου νόμου
Άρθρο 1	Άρθρο 16
Άρθρο 2	Άρθρο 17
Άρθρο 3	Άρθρο 18
Άρθρο 4	Άρθρο 19
Άρθρο 5	Άρθρο 20
Άρθρο 6	Άρθρο 21
Άρθρο 7	Άρθρο 22
Άρθρο 8	Άρθρο 23
Άρθρο 9	Άρθρο 24
Άρθρο 10	Άρθρο 25
Άρθρο 11	Άρθρο 26
Άρθρο 12	Άρθρο 27
Άρθρο 13	Άρθρο 28
Άρθρο 14	Άρθρο 29
Άρθρο 15	Άρθρο 30
Άρθρο 16	Άρθρο 31
Άρθρο 17	Άρθρο 32
Άρθρο 18	Άρθρο 33

ΟΔΗΓΙΑ 2008/115/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 16ης Δεκεμβρίου 2008

σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 63 παράγραφος 3 στοιχείο β),

την πρόταση της Επιτροπής,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης ⁽¹⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε, στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, καθιέρωσε μια συνεκτική προσέγγιση στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, η οποία αντιμετωπίζει από κοινού τη θέσπιση ενός κοινού συστήματος παροχής ασύλου, τη χάραξη πολιτικής περί νόμιμης μετανάστευσης και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης.
- (2) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών της 4ης και 5ης Νοεμβρίου 2004 ζήτησε την καθιέρωση μιας αποτελεσματικής πολιτικής απομάκρυνσης και επαναπατριsmού, με βάση κοινούς κανόνες, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να επιστρέφουν με ανθρώπινους όρους και με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειάς τους.
- (3) Στις 4 Μαΐου 2005, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε «Είκοσι κατευθυντήριες αρχές σχετικά με την αναγκαστική επιστροφή».
- (4) Θα πρέπει να θεσπισθούν σαφείς, διαφανείς και δίκαιοι κανόνες για τη χάραξη μιας αποτελεσματικής πολιτικής περί επιστροφής, απαραίτητο στοιχείο για την καλή διαχείριση της μεταναστευτικής πολιτικής.
- (5) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να θεσπίσει ένα οριζόντιο σύνολο κανόνων που θα εφαρμόζονται σε όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής σε ένα κράτος μέλος.
- (6) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε η παύση της παράνομης παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών να διενεργείται με δίκαιη και διαφανή διαδικασία. Σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ, οι αποφάσεις δυνάμει της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να λαμβάνονται κατά περίπτωση και να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια που να

συνεπάγονται ότι η εκτίμηση θα πρέπει να υπερβαίνει το απλό γεγονός της παράνομης διαμονής. Όταν χρησιμοποιούν τυποποιημένα έντυπα για τις αποφάσεις περί επιστροφής, κυρίως αποφάσεις επιστροφής και, εάν εκδοθούν, αποφάσεις απαγόρευσης εισόδου και αποφάσεις απομάκρυνσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να τηρούν αυτή την αρχή και να συμμορφώνονται πλήρως με όλες τις εφαρμοστέες διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

- (7) Υπογραμμίζεται η ανάγκη για κοινοτικές και διμερείς συμφωνίες επανεισοχής με τρίτες χώρες για τη διευκόλυνση της διαδικασίας επιστροφής. Η διεθνής συνεργασία με τις χώρες καταγωγής σε όλα τα στάδια της διαδικασίας επιστροφής αποτελεί προϋπόθεση για τη διασφάλιση βιώσιμης επιστροφής.
- (8) Αναγνωρίζεται ότι είναι νόμιμο τα κράτη μέλη να επιστρέφουν τους παρανόμως διαμενόντες υπηκόους τρίτων χωρών, υπό την προϋπόθεση ότι εφαρμόζονται δίκαια και αποτελεσματικά συστήματα ασύλου, τα οποία τηρούν πλήρως την αρχή της μη επαναπροώθησης.
- (9) Σύμφωνα με την οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα ⁽²⁾, υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος έχει υποβάλει αίτηση για άσυλο σε ένα κράτος μέλος δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι διαμένει παράνομα στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους μέχρι να εκδοθεί απόφαση που να απορρίπτει την αίτηση, ή απόφαση που να του/της στερεί το δικαίωμα να διαμείνει ως αιτών άσυλο.
- (10) Εφόσον δεν υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι αυτό θα υπονόμει τους στόχους της διαδικασίας επιστροφής, θα ήταν προτιμότερη η οικειοθελής επιστροφή παρά η αναγκαστική, και θα πρέπει να προβλέπεται σχετική προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης. Παράταση της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης θα πρέπει να προβλέπεται όταν κρίνεται απαραίτητη λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών μιας συγκεκριμένης περίπτωσης. Προκειμένου να προωθηθεί η οικειοθελής επιστροφή, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν ενισχυμένη συνδρομή και παροχή συμβουλών κατά την επιστροφή και να αξιοποιούν, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τις σχετικές δυνατότητες χρηματοδότησης που παρέχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής.
- (11) Θα πρέπει να θεσπισθεί ένα σύνολο ελάχιστων κοινών νομικών εγγυήσεων όσον αφορά τις αποφάσεις επιστροφής, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία των συμφερόντων των ενδιαφερομένων. Η απαραίτητη νομική αρωγή θα πρέπει να παρέχεται σε εκείνους που στερούνται επαρκών πόρων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ορίζουν στην εθνική τους νομοθεσία σε ποιες περιπτώσεις η νομική αρωγή κρίνεται απαραίτητη.

⁽¹⁾ Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 18ης Ιουνίου 2008 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 9ης Δεκεμβρίου 2008.

⁽²⁾ ΕΕ L 326 της 13.12.2005, σ. 13.

- (12) Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση των υπηκόων τρίτων χωρών που παραμένουν παράνομα, αλλά δεν μπορούν ακόμη να απομακρυνθούν. Οι βασικές συνθήκες διαβίωσής τους θα πρέπει να ορίζονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Προκειμένου τα πρόσωπα αυτά να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την ειδική τους κατάσταση σε περίπτωση διοικητικών ή άλλων ελέγχων, θα πρέπει να τους παρέχεται γραπτή βεβαίωση σχετικά με την κατάστασή τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια σχετικά με τον τύπο και τη μορφή της γραπτής βεβαίωσης, και θα πρέπει να μπορούν να την περιλαμβάνουν σε αποφάσεις περί επιστροφής που εκδίδονται βάσει της παρούσας οδηγίας.
- (13) Η χρήση αναγκαστικών μέτρων θα πρέπει να υπόκειται ρητά στις αρχές της αναλογικότητας και της αποτελεσματικότητας όσον αφορά τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τους επιδιωκόμενους στόχους. Θα πρέπει να θεσπισθούν ελάχιστες εγγυήσεις για την εκτέλεση της αναγκαστικής επιστροφής, λαμβανομένης υπόψη της απόφασης 2004/573/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, περί διοργάνωσης κοινών πτήσεων για την απομάκρυνση από το έδαφος δύο ή περισσότερων κρατών μελών, υπηκόων τρίτων χωρών για τους οποίους έχουν εκδοθεί ατομικές αποφάσεις απομάκρυνσης⁽¹⁾. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να βασίζονται σε διάφορες δυνατότητες για να ελέγχουν την αναγκαστική επιστροφή.
- (14) Θα πρέπει να δοθεί ευρωπαϊκή διάσταση στα αποτελέσματα των εθνικών μέτρων επιστροφής με τη θέσπιση απαγόρευσης της εισόδου που δεν θα επιτρέπει την είσοδο και τη διαμονή στο έδαφος όλων των κρατών μελών. Η διάρκεια της απαγόρευσης εισόδου θα πρέπει να καθορίζεται λαμβανομένων δεόντως υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων κάθε μεμονωμένης περίπτωσης και κανονικά δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα πέντε χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερως υπόψη το γεγονός ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει ήδη καταστεί αντικείμενο περισσότερων της μιας αποφάσεων επιστροφής ή απομάκρυνσης ή έχει εισέλθει στο έδαφος ενός κράτους μέλους κατά τη διάρκεια απαγόρευσης εισόδου.
- (15) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν κατά πόσον η επανεξέταση αποφάσεων που αφορούν την επιστροφή συνεπάγονται την εξουσία της αρχής ή του οργάνου που προβαίνει στην επανεξέταση να λαμβάνει απόφαση και ως προς την ουσία της επιστροφής, σε αντικατάσταση της προηγούμενης απόφασης.
- (16) Η χρήση της κράτησης με σκοπό την απομάκρυνση θα πρέπει να είναι περιορισμένη και να υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας όσον αφορά τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τους επιδιωκόμενους στόχους. Η κράτηση δικαιολογείται μόνο για την προετοιμασία της επιστροφής ή για την εκτέλεση της διαδικασίας απομάκρυνσης και εφόσον δεν αρκεί η εφαρμογή λιγότερο αναγκαστικών μέτρων.
- (17) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που τίθενται υπό κράτηση θα πρέπει να τυγχάνουν ανθρώπινης και αξιοπρεπούς μεταχείρισης, με σεβασμό των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων και σύμφωνα με το διεθνές και εθνικό δίκαιο. Με την επιφύλαξη της αρχικής σύλληψης από τις αρχές επιβολής του νόμου, που ρυθμίζεται από την εθνική νομοθεσία, η κράτηση θα πρέπει κατά κανόνα να γίνεται σε ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης.
- (18) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν ταχεία πρόσβαση στις πληροφορίες σχετικά με τις απαγορεύσεις εισόδου που εκδίδονται από άλλα κράτη μέλη. Αυτή η ανταλλαγή πληροφοριών θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II)⁽²⁾.
- (19) Η συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων που συμμετέχουν σε όλα τα επίπεδα της διαδικασίας επιστροφής και η ανταλλαγή και προαγωγή βέλτιστων πρακτικών θα πρέπει να συνοδεύουν την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και να διασφαλίζουν ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία.
- (20) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, ήτοι η θέσπιση κοινών κανόνων για την επιστροφή, την απομάκρυνση, τη χρήση αναγκαστικών μέτρων, την κράτηση και τις απαγορεύσεις εισόδου, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, λόγω των διαστάσεων και των αποτελεσμάτων της, μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που προβλέπεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, που διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του στόχου αυτού.
- (21) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία χωρίς να εισάγουν διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
- (22) Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989), τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη το «συμφέρον του παιδιού» κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη το σεβασμό της οικογενειακής ζωής κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.
- (23) Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, περί του καθεστώτος των Προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967.
- (24) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁽¹⁾ EE L 261 της 6.8.2004, σ. 28.⁽²⁾ EE L 381 της 28.12.2006, σ. 4.

- (25) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν, ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της. Δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία αναπτύσσει περαιτέρω, στον βαθμό που εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου σύμφωνα με τον Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν⁽¹⁾, το κεκτημένο Σένγκεν, βάσει των διατάξεων του Τίτλου IV του Τρίτου Μέρους της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Δανία αποφασίζει, σύμφωνα με το άρθρο 5 του προαναφερθέντος Πρωτοκόλλου, εντός προθεσμίας έξι μηνών από την έκδοση της παρούσας οδηγίας, εάν θα τη μεταφέρει ή όχι στο εθνικό της δίκαιο.
- (26) Η παρούσα οδηγία, -στον βαθμό που εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου σύμφωνα με τον Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν,- αναπτύσσει περαιτέρω το κεκτημένο Σένγκεν στο οποίο το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμετέχει, σύμφωνα με την απόφαση 2000/365/EK του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, σχετικά με το αίτημα του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας να συμμετέχει σε ορισμένες από τις διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν⁽²⁾- επιπλέον, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου αυτού, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμετέχει στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας και, συνεπώς, δεν δεσμεύεται από αυτή ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.
- (27) Η παρούσα οδηγία στον βαθμό που εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου σύμφωνα με τον Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν, αναπτύσσει περαιτέρω το κεκτημένο Σένγκεν στο οποίο η Ιρλανδία δεν συμμετέχει, σύμφωνα με την απόφαση 2002/192/EK του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με το αίτημα της Ιρλανδίας να συμμετέχει σε ορισμένες από τις διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν⁽³⁾- επιπλέον σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου αυτού, η Ιρλανδία δεν συμμετέχει στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας και, συνεπώς, δεν δεσμεύεται από αυτήν, ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.
- (28) Όσον αφορά την Ισλανδία και τη Νορβηγία, η παρούσα οδηγία αναπτύσσει περαιτέρω, στον βαθμό που εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου σύμφωνα με τον Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν το κεκτημένο Σένγκεν κατά την έννοια της συμφωνίας που έχει συναφθεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας για τη σύνδεση των δύο αυτών κρατών, με την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν, που εμπίπτει στον τομέα που προβλέπεται στο άρθρο 1, σημείο Γ της απόφασης 1999/437/EK του Συμβουλίου⁽⁴⁾, σχετικά με ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.
- (29) Όσον αφορά την Ελβετία, η παρούσα οδηγία, στον βαθμό που εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου σύμφωνα με τον Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν -, αναπτύσσει περαιτέρω το κεκτημένο Σένγκεν κατά την έννοια της συμφωνίας η οποία συνήφθη μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν, οι οποίες εμπίπτουν στον τομέα του άρθρου 1, σημείο Γ της απόφασης 1999/437/EK σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της απόφασης 2008/146/EK του Συμβουλίου⁽⁵⁾, για τη σύναψη εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας της εν λόγω συμφωνίας.
- (30) Όσον αφορά το Λιχτενστάιν, η παρούσα οδηγία, στον βαθμό που εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου σύμφωνα με τον Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν,- αναπτύσσει περαιτέρω τις διατάξεις του κεκτημένου Σένγκεν, κατά την έννοια του Πρωτοκόλλου το οποίο συνήφθη μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Πριγκηπάτου του Λιχτενστάιν για την προσχώρηση του Πριγκηπάτου του Λιχτενστάιν στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς τη θέση σε ισχύ, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν, οι οποίες εμπίπτουν στον τομέα του άρθρου 1, σημείο Γ της απόφασης 1999/437/EK σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της απόφασης 2008/261/EK του Συμβουλίου⁽⁶⁾, για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και για την προσωρινή εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του εν λόγω Πρωτοκόλλου,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ως γενικές αρχές του κοινοτικού και του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

(1) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ L 105 της 13.4.2006, σ. 1).

(2) ΕΕ L 131 της 1.6.2000, σ. 43.

(3) ΕΕ L 64 της 7.3.2002, σ. 20.

(4) ΕΕ L 176 της 10.7.1999, σ. 31.

(5) ΕΕ L 53 της 27.2.2008, σ. 1.

(6) ΕΕ L 83 της 26.3.2008, σ. 3.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στους παρανόμως διαμένοντες στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόους τρίτης χώρας.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν την παρούσα οδηγία στους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι:

α) υπόκεινται σε απαγόρευση εισόδου, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν, ή συλλαμβάνονται ή παρακολουθούνται από τις αρμόδιες αρχές σε σχέση με παράνομη χερσαία, θαλάσσια ή αερία διέλευση των εξωτερικών συνόρων κράτους μέλους και στους οποίους δεν έχει, εν συνεχεία, χορηγηθεί άδεια ή δικαίωμα να παραμείνουν στο εν λόγω κράτος μέλος,

β) υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ή υπόκεινται σε διαδικασίες έκδοσης.

3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε πρόσωπα που απολαύουν του κοινοτικού δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 5 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν.

Άρθρο 3

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1. «υπήκοος τρίτης χώρας»: κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 17, παράγραφος 1 της Συνθήκης και δεν απολαύει του κοινοτικού δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 5 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν,

2. «παράνομη παραμονή»: παρουσία στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόου τρίτης χώρας που δεν πληροί, ή δεν πληροί πλέον, τις προϋποθέσεις εισόδου, όπως ορίζονται στο άρθρο 5 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν ή τις λοιπές προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής στο εν λόγω κράτος μέλος,

3. «επιστροφή»: διαδικασία επανόδου υπηκόου τρίτης χώρας - είτε με οικειοθελή συμμόρφωσή του προς την υποχρέωση επιστροφής είτε αναγκαστικά:

— στη χώρα καταγωγής του/της, ή

— σε χώρα διέλευσης σύμφωνα με κοινοτικές ή διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής ή άλλες ρυθμίσεις, ή

— σε άλλη τρίτη χώρα, στην οποία ο εν λόγω υπήκοος τρίτης χώρας αποφασίζει εθελοντικά να επιστρέψει και στην οποία γίνεται δεκτός/-ή,

4. «απόφαση επιστροφής»: διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία κηρύσσεται ή αναφέρεται ως παράνομη η παραμονή υπηκόου τρίτης χώρας και του επιβάλλεται ή αναφέρεται υποχρέωση επιστροφής,

5. «απομάκρυνση»: εκτέλεση της υποχρέωσης επιστροφής, και συγκεκριμένα φυσική μεταφορά εκτός του κράτους μέλους,

6. «απαγόρευση εισόδου»: διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία απαγορεύεται η είσοδος και η παραμονή στο έδαφος των κρατών μελών για ορισμένο χρονικό διάστημα, συνοδευόμενη από απόφαση επιστροφής,

7. «κίνδυνος διαφυγής»: η ύπαρξη λόγων, σε ατομική περίπτωση, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων οριζόμενων από το δίκαιο, οι οποίοι οδηγούν στην εικασία ότι υπήκοος τρίτης χώρας υποκείμενος σε διαδικασίες επιστροφής μπορεί να διαφύγει,

8. «οικειοθελής αναχώρηση»: η τήρηση της υποχρέωσης επιστροφής εντός της προθεσμίας που ορίζεται για τον σκοπό αυτό στην απόφαση επιστροφής,

9. «ευάλωτα άτομα»: ανήλικοι, μη συνοδευόμενοι ανήλικοι, μειονεκτούντα άτομα, ηλικιωμένοι, έγκυοι, μόνοι γονείς που συνοδεύουν ανήλικα τέκνα και θύματα βασανιστηρίων, βιασμών ή άλλης σοβαρής μορφής ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας.

Άρθρο 4

Ευνοϊκότερες διατάξεις

1. Η παρούσα οδηγία ισχύει υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων:

α) διμερών ή πολυμερών συμφωνιών μεταξύ της Κοινότητας, ή της Κοινότητας και των κρατών μελών της, και μίας ή περισσότερων τρίτων χωρών,

β) διμερών ή πολυμερών συμφωνιών μεταξύ ενός ή περισσότερων κρατών μελών και μίας ή περισσότερων τρίτων χωρών.

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται με την επιφύλαξη διατάξεως ευνοϊκότερης για τους υπηκόους τρίτων χωρών που περιέχεται στο κοινοτικό κεκτημένο περί μετανάστευσης και ασύλου.

3. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ διατάξεις που είναι ευνοϊκότερες για τα πρόσωπα στα οποία εφαρμόζονται, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω διατάξεις είναι συμβατές με την παρούσα οδηγία.

4. Όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α), τα κράτη μέλη:

α) μεριμνούν ώστε η μεταχείριση και το επίπεδο προστασίας τους να μην είναι λιγότερο ευνοϊκά από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8, παράγραφοι 4 και 5 (περιορισμοί της χρήσης αναγκαστικών μέτρων), το άρθρο 9, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση (αναβολή της απομάκρυνσης), το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχεία β) και δ), (επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και συνυπολογισμός των αναγκών των ευάλωτων ατόμων) και τα άρθρα 16 και 17 (όροι κράτησης), και

β) τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης.

Άρθρο 5

Μη επαναπροώθηση, βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού, οικογενειακή ζωή και κατάσταση της υγείας

Κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη:

- α) τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού,
- β) την οικογενειακή ζωή,
- γ) την κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας,

και τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΠΑΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ

Άρθρο 6

Απόφαση επιστροφής

1. Τα κράτη μέλη εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπηκόους τρίτης χώρας που διαμένουν παράνομα στο έδαφός τους, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5.

2. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν παράνομα στο έδαφος κράτους μέλους και διαθέτουν έγκυρο τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής και έχει εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος, υποχρεούνται να μεταβαίνουν αμέσως στο έδαφος αυτού του άλλου κράτους μέλους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του υπηκόου τρίτης χώρας με την παρούσα απαίτηση ή όταν η άμεση αναχώρηση του υπηκόου τρίτης χώρας απαιτείται από λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, εφαρμόζεται η παράγραφος 1.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να μην εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπήκοο τρίτης χώρας που διαμένει παράνομα στο έδαφός τους, εφόσον άλλο κράτος μέλος αναλαμβάνει τον εν λόγω υπήκοο τρίτης χώρας δυνάμει διμερών συμφωνιών ή διευθετήσεων που ισχύουν κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος που αναλαμβάνει τον συγκεκριμένο υπήκοο τρίτης χώρας εφαρμόζει την παράγραφο 1.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν, ανά πάσα στιγμή, να χορηγήσουν αυτόνομη άδεια διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής για λόγους φιλευσπλαχίας, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους, σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφός τους. Στην περίπτωση αυτή, δεν εκδίδεται απόφαση επιστροφής. Εφόσον η απόφαση επιστροφής έχει ήδη εκδοθεί, τότε αυτή ανακαλείται ή αναστέλλεται για τη διάρκεια ισχύος του τίτλου διαμονής ή άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής.

5. Εφόσον εκκρεμεί διαδικασία ανανέωσης τίτλου διαμονής ή οποιασδήποτε άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφος κράτους μέλους, τότε το εν λόγω κράτος μέλος εξετάζει το ενδεχόμενο να μην εκδώσει απόφαση επιστροφής έως ότου ολοκληρωθεί η εκκρεμούσα διαδικασία, με την επιφύλαξη της παραγράφου 6.

6. Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν απόφαση ως προς τη λήξη της νόμιμης παραμονής μαζί με απόφαση επιστροφής και/ή απόφαση απομάκρυνσης και/ή απαγόρευση εισόδου, στο πλαίσιο ατομικής διοικητικής ή δικαστικής απόφασης ή πράξης, όπως προβλέπεται στην εθνική τους νομοθεσία, με την επιφύλαξη των δικονομικών εγγυήσεων του Κεφαλαίου III και δυνάμει άλλων συναφών διατάξεων του κοινοτικού και εθνικού δικαίου.

Άρθρο 7

Οικειοθελής αναχώρηση

1. Η απόφαση περί επιστροφής προβλέπει κατάλληλο χρονικό διάστημα για την οικειοθελή αναχώρηση που κυμαίνεται μεταξύ επτά και τριάντα ημερών, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 4. Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν, στην εθνική τους νομοθεσία, ότι το χρονικό αυτό διάστημα χορηγείται μόνο κατόπιν αιτήσεως του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας. Εν τοιαύτη περιπτώσει, τα κράτη μέλη ενημερώνουν τους ενδιαφερομένους υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τη δυνατότητα υποβολής τέτοιας αίτησης.

Το χρονικό διάστημα που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο δεν αποκλείει τη δυνατότητα των υπηκόων τρίτων χωρών να αναχωρήσουν νωρίτερα.

2. Εφόσον απαιτείται, τα κράτη μέλη μπορούν να παρατείνουν την προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης για κατάλληλο χρονικό διάστημα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης, όπως τη διάρκεια της παραμονής, την ύπαρξη παιδιών που φοιτούν σε σχολείο και την ύπαρξη άλλων οικογενειακών και κοινωνικών δεσμών.

3. Ορισμένες υποχρεώσεις που στοχεύουν στην αποφυγή κινδύνου διαφυγής, όπως η τακτική εμφάνιση ενώπιον των αρχών, η κατάθεση κατάλληλης οικονομικής εγγύησης, η κατάθεση εγγράφων ή η υποχρέωση παραμονής σε ορισμένο μέρος, μπορούν να επιβάλλονται για όλη τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος που προβλέπεται για την οικειοθελή αναχώρηση.

4. Εάν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, ή εάν αίτηση για νόμιμη παραμονή έχει απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη ή δολία, ή εάν το συγκεκριμένο πρόσωπο αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια, τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια, τα κράτη μέλη μπορούν να μη χορηγούν χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης ή μπορούν να χορηγούν χρονικό διάστημα κάτω των επτά ημερών.

Άρθρο 8

Απομάκρυνση

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εκτελέσουν την απόφαση επιστροφής, εάν δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 4 ή εάν ο συγκεκριμένος υπήκοος δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση επιστροφής εντός της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης που έχει χορηγηθεί σύμφωνα με το άρθρο 7.

2. Εάν το κράτος μέλος έχει χορηγήσει χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 7, η απόφαση επιστροφής μπορεί να εκτελείται μόνο μετά τη λήξη του χρονικού διαστήματος, εκτός εάν, κατά τη διάρκεια αυτού του χρονικού διαστήματος, ανακύψει οιοσδήποτε από τους κινδύνους που ορίζονται στο άρθρο 7, παράγραφος 4.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να εκδίδουν χωριστή διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία διατάσσεται η απομάκρυνση.

4. Εφόσον τα κράτη μέλη εφαρμόζουν - ως έσχατη λύση - αναγκαστικά μέτρα για την εκτέλεση της απόφασης απομάκρυνσης υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος ανθίσταται σε αυτήν, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να είναι αναλογικά και οιοσδήποτε χρησιμοποιούμενος καταναγκασμός να μην υπερβαίνει εύλογη ισχύ. Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται κατά τα προβλεπόμενα από την εθνική νομοθεσία, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα και με τον δέοντα σεβασμό της αξιοπρέπειας και της σωματικής ακεραιότητας του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας.

5. Σε περίπτωση απομάκρυνσης με αεροπορική πτήση, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα μέτρα ασφαλείας των κοινών απομακρύνσεων δια αέρος, που προσαρτώνται στην απόφαση 2004/573/ΕΚ.

6. Τα κράτη μέλη προβλέπουν αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου της αναγκαστικής επιστροφής.

Άρθρο 9

Αναβολή της απομάκρυνσης

1. Τα κράτη μέλη αναβάλλουν την απομάκρυνση:

- α) όταν αυτή παραβιάζει την αρχή της μη επαναπροώθησης, ή
- β) ενόσω παρέχεται ανασταλτικό αποτέλεσμα σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2.

164

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλουν την απομάκρυνση για εύλογο χρονικό διάστημα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν ιδίως υπόψη:

- α) τη φυσική ή διανοητική κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας,
- β) τεχνικούς λόγους, όπως η απουσία μέσων μεταφοράς ή η έλλειψη δυνατότητας απομάκρυνσης λόγω αδυναμίας διαπίστωσης της ταυτότητας.

3. Εάν αναβληθεί η απομάκρυνση κατά τα προβλεπόμενα από τις παραγράφους 1 και 2, μπορεί να επιβάλλονται στον υπήκοο τρίτης χώρας οι υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 7, παράγραφος 3.

Άρθρο 10

Επιστροφή και απομάκρυνση ασυνόδευτων ανηλίκων

1. Πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφαση επιστροφής έναντι ασυνόδευτου ανηλίκου, παρέχεται βοήθεια από κατάλληλους φορείς άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού.

2. Πριν απομακρυνθεί ασυνόδευτος ανήλικος από το έδαφος κράτους μέλους, οι αρχές του κράτους μέλους αυτού εξακριβώνουν ότι ο ασυνόδευτος ανήλικος θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του/της, ορισθέντα κηδεμόνα ή κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής.

Άρθρο 11

Απαγόρευση εισόδου

1. Οι αποφάσεις επιστροφής συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου:

- α) εφόσον δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης, ή
- β) εφόσον δεν έχει εκπληρωθεί η υποχρέωση επιστροφής.

Σε άλλες περιπτώσεις, οι αποφάσεις επιστροφής μπορούν να συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου.

2. Η διάρκεια της απαγόρευσης εισόδου καθορίζεται λαμβανομένων δεόντως υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων κάθε μεμονωμένης περίπτωσης και, κανονικά, δεν υπερβαίνει τα πέντε χρόνια. Είναι δυνατόν, ωστόσο, να υπερβαίνει την πενταετία, αν ο υπήκοος της τρίτης χώρας αντιπροσωπεύει σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια.

3. Τα κράτη μέλη εξετάζουν την ανάκληση ή την αναστολή απαγόρευσης εισόδου, όταν υπήκοος τρίτης χώρας για τον οποίο έχει εκδοθεί η απαγόρευση αυτή σύμφωνα με την παράγραφο 1, δεύτερο εδάφιο, μπορεί να αποδείξει ότι έχει αναχωρήσει από το έδαφος κράτους μέλους συμμορφούμενος πλήρως με απόφαση επιστροφής.

Τα θύματα παράνομης διακίνησης ανθρώπων στα οποία έχει χορηγηθεί άδεια παραμονής σύμφωνα με την απόφαση 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές⁽¹⁾, δεν υπόκεινται σε απαγόρευση εισόδου με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β), και υπό τον όρο ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν αποτελεί απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια.

Τα κράτη μέλη μπορούν να μην εκδίδουν, να ανακαλούν ή να αναστέλλουν απαγόρευση εισόδου σε μεμονωμένες περιπτώσεις για ανθρωπιστικούς λόγους.

Τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν ή να αναστέλλουν απαγόρευση εισόδου σε μεμονωμένες περιπτώσεις ή σε ορισμένες κατηγορίες περιπτώσεων για άλλους λόγους.

4. Όταν κράτος μέλος εξετάζει την έκδοση άδειας παραμονής ή άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας στον οποίον έχει επιβληθεί απαγόρευση εισόδου από άλλο κράτος μέλος, συνεννοείται πρώτα με το κράτος μέλος που εξέδωσε την απαγόρευση εισόδου και λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντά του σύμφωνα με το άρθρο 25 της Σύμβασης για την εφαρμογή της Συμφωνίας του Σένγκεν⁽²⁾.

5. Οι παράγραφοι 1 έως 4 εφαρμόζονται με την επιφύλαξη του δικαιώματος διεθνούς προστασίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο α) της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους⁽³⁾, στα κράτη μέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΓΥΗΣΕΙΣ

Άρθρο 12

Μορφή

1. Οι αποφάσεις επιστροφής και —, εάν έχουν εκδοθεί, — οι αποφάσεις απαγόρευσης εισόδου και οι αποφάσεις απομάκρυνσης εκδίδονται εγγράφως και περιλαμβάνουν τους νομικούς και πραγματικούς λόγους καθώς και πληροφορίες για τα διαθέσιμα ένδικα μέσα.

Οι πληροφορίες σχετικά με τους λόγους μπορούν πράγματι να είναι περιορισμένες, εφόσον το εθνικό δίκαιο επιτρέπει τον περιορισμό του δικαιώματος ενημέρωσης, ιδίως για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας, της άμυνας και της δημόσιας ασφάλειας και για την πρόληψη, τη διερεύνηση, τον εντοπισμό και τη δίωξη αξιόποινων πράξεων.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, κατόπιν αιτήματος, τη γραπτή ή προφορική μετάφραση των βασικών σημείων των αποφάσεων επιστροφής, κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τα διαθέσιμα ένδικα μέσα, σε

γλώσσα που κατανοεί ή θεωρείται ευλόγως ότι κατανοεί ο υπήκοος τρίτης χώρας.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν την παράγραφο 2 όσον αφορά υπηκόους τρίτης χώρας που έχουν εισέλθει παράνομα στο έδαφος κράτους μέλους και δεν τους έχει χορηγηθεί, εν συνεχεία, άδεια ή δικαίωμα να παραμείνουν στο εν λόγω κράτος μέλος.

Στην περίπτωση αυτή, οι αποφάσεις που αφορούν την επιστροφή, κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1, εκδίδονται μέσω τυποποιημένου εντύπου που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

Τα κράτη μέλη καθιστούν διαθέσιμα γενικά ενημερωτικά φυλλάδια στα οποία εξηγούνται τα βασικά στοιχεία του τυποποιημένου εντύπου σε τουλάχιστον πέντε από τις γλώσσες τις οποίες χρησιμοποιούν συχνότερα ή κατανοούν καλύτερα οι λαθρομετανάστες που εισέρχονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

Άρθρο 13

Ένδικα μέσα

1. Στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας διατίθεται αποτελεσματικό ένδικο μέσο το οποίο του επιτρέπει να προσφύγει κατά των αποφάσεων που αφορούν την επιστροφή ή να ζητεί την επανεξέτασή τους, όπως αναφέρεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής ή αρμόδιου οργάνου που απαρτίζεται από μέλη αμερόληπτα και απολαύοντα εγγύα ανεξαρτησίας.

2. Η αρχή ή το όργανο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει την εξουσία να επανεξετάζει αποφάσεις που αφορούν την επιστροφή, όπως αναφέρονται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας προσωρινής αναστολής της επιβολής της εφαρμογής τους, εκτός εάν ισχύει ήδη προσωρινή αναστολή δύναμει της εθνικής νομοθεσίας.

3. Ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δύναται να ζητεί νομικές συμβουλές, εκπροσώπηση από δικηγόρο και, εν ανάγκη, γλωσσική συνδρομή.

4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η απαραίτητη νομική αρωγή ή/και εκπροσώπηση παρέχεται κατόπιν αιτήσεως δωρεάν σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία ή τις διατάξεις περί νομικής αρωγής και δύναται να ορίζουν ότι η δωρεάν νομική αρωγή ή/και εκπροσώπηση υπόκειται στους όρους του άρθρου 15, παράγραφοι 3 έως 6 της οδηγίας 2005/85/ΕΚ.

Άρθρο 14

Εγγυήσεις ενόψει της επιστροφής

1. Τα κράτη μέλη, με εξαίρεση την κατάσταση που καλύπτεται από τα άρθρα 16 και 17, μερμούν ώστε να λαμβάνονται κατά τον δυνατόν υπόψη οι ακόλουθες αρχές σε σχέση με υπηκόους τρίτων χωρών κατά το χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης, το οποίο χορηγείται σύμφωνα με το άρθρο 7 και κατά τα χρονικά διαστήματα για τα οποία αναβάλλεται η απομάκρυνση σύμφωνα με το άρθρο 9:

⁽¹⁾ EE L 261 της 6.8.2004, σ. 19.

⁽²⁾ EE L 239 της 22.9.2000, σ. 19.

⁽³⁾ EE L 304 της 30.9.2004, σ. 12.

- α) εξασφαλίζεται η οικογενειακή ενότητα με μέλη της οικογένειας που ευρίσκονται στο έδαφος του κράτους μέλους,
- β) παρέχονται επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και κάθε απαραίτητη θεραπευτική αγωγή,
- γ) παρέχεται στους ανηλίκους πρόσβαση στο βασικό εκπαιδευτικό σύστημα, ανάλογα με τη διάρκεια της διαμονής τους,
- δ) λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των ευάλωτων ατόμων.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν στα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 πρόσωπα γραπτή βεβαίωση, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ότι η περίοδος οικειοθελούς αναχώρησης έχει παραταθεί σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2 ή ότι η απόφαση επιστροφής δεν θα εκτελεσθεί προσωρινά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΚΡΑΤΗΣΗ ΕΝΟΨΕΙ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ

Άρθρο 15

Κράτηση

1. Εκτός εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση δύνανται να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα επαρκή αλλά λιγότερο αναγκαστικά μέτρα, τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν απλώς υπό κράτηση υπήκοο τρίτης χώρας υποκείμενο σε διαδικασίες επιστροφής, για την προετοιμασία της επιστροφής και/ή τη διεκπεραίωση της διαδικασίας απομάκρυνσης, ιδίως όταν:

- α) υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, ή
- β) ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας αποφεύγει ή παρεμποδίζει την προετοιμασία της επιστροφής ή τη διαδικασία απομάκρυνσης.

Οιαδήποτε κράτηση έχει τη μικρότερη δυνατή διάρκεια και διατηρείται μόνο καθόσον χρόνο η διαδικασία απομάκρυνσης εξελίσσεται και εκτελείται με τη δέουσα επιμέλεια.

2. Η κράτηση διατάσσεται από τις διοικητικές ή δικαστικές αρχές.

Η κράτηση διατάσσεται εγγράφως και συνοδεύεται από πραγματική και νομική αιτιολόγηση.

Όταν η διαταγή κράτησης εκδίδεται από διοικητικές αρχές, τα κράτη μέλη:

- α) είτε προβλέπουν την ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησης που αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της κράτησης,
- β) είτε χορηγούν στο συγκεκριμένο υπήκοο τρίτης χώρας το δικαίωμα να κινήσει διαδικασία για την ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησής του που αποφασίζεται το

συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της σχετικής διαδικασίας· εν τοιαύτη περιπτώσει, τα κράτη μέλη ενημερώνουν αμέσως τους ενδιαφερομένους υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τη δυνατότητα διεξαγωγής τέτοιας διαδικασίας.

Ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας απολύεται αμέσως εάν η κράτηση δεν είναι νόμιμη.

3. Εν πάση περιπτώσει, η απόφαση κράτησης επανεξετάζεται ανά εύλογα χρονικά διαστήματα είτε κατ' αίτηση του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας είτε αυτεπαγγέλτως. Σε περίπτωση παραταθείσας διάρκειας κράτησης, η επανεξέταση εποπτεύεται από δικαστική αρχή.

4. Οσάκις καθίσταται πρόδηλο ότι δεν υφίσταται πλέον λογικά προοπτική απομάκρυνσης για νομικούς ή άλλους λόγους ή όταν παύουν να ισχύουν οι όροι της παραγράφου 1, η κράτηση παύει να δικαιολογείται και το συγκεκριμένο πρόσωπο απολύεται αμέσως.

5. Η κράτηση εξακολουθεί καθ' όλη τη χρονική περίοδο κατά την οποία πληρούνται οι όροι της παραγράφου 1 και είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί η επιτυχής απομάκρυνση. Κάθε κράτος μέλος καθορίζει περιορισμένη περίοδο κράτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το εξάμηνο.

6. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να παρατείνουν το χρονικό διάστημα που αναφέρεται στην παράγραφο 5 παρά μόνο για περιορισμένο χρόνο που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες, παρ' όλες τις εύλογες προσπάθειές τους, η επιχείρηση απομάκρυνσης είναι πιθανόν να διαρκέσει περισσότερο επειδή:

α) ο συγκεκριμένος υπήκοος της τρίτης χώρας αρνείται να συνεργασθεί, ή

β) καθυστερεί η λήψη αναγκαιών εγγράφων από τρίτες χώρες.

Άρθρο 16

Όροι κράτησης

1. Η κράτηση λαμβάνει χώρα κατά κανόνα σε ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης. Οσάκις κράτος μέλος δεν μπορεί να εξασφαλίσει διαμονή σε ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης και είναι υποχρεωμένο να χρησιμοποιεί σωφρονιστικό κατάστημα, οι υπό κράτηση υπήκοοι τρίτων χωρών κρατούνται χωριστά από τους κρατούμενους του κοινού δικαίου.

2. Επιτρέπεται στους υπό κράτηση υπηκόους τρίτων χωρών, κατόπιν αιτήματος, να έρχονται, εν ευθέτω χρόνω, σε επαφή με τους νόμιμους αντιπροσώπους τους, τα μέλη της οικογένειάς τους και τις αρμόδιες προξενικές αρχές.

3. Δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις περιπτώσεις ευάλωτων ατόμων. Παρέχονται επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και η απαραίτητη θεραπευτική αγωγή.

4. Οι σχετικές και αρμόδιες, εθνικές, διεθνείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις και όργανα έχουν τη δυνατότητα να επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις κράτησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1, στο βαθμό που χρησιμοποιούνται για την κράτηση υπηκόων τρίτων χωρών σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο. Οι επισκέψεις αυτές μπορούν να υπόκεινται σε αδειοδότηση.

5. Οι υπό κράτηση υπήκοοι τρίτων χωρών λαμβάνουν συστηματικά πληροφορίες στις οποίες επεξηγείται ο κανονισμός που εφαρμόζεται στην εγκατάσταση και ορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν στοιχεία περί του δικαιώματός τους, κατά το εθνικό δίκαιο, να έρχονται σε επαφή με τις οργανώσεις και τα όργανα που αναφέρονται στην παράγραφο 4.

Άρθρο 17

Κράτηση ανηλίκων και οικογενειών

1. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και οι οικογένειες με ανηλικούς κρατούνται μόνο ως έσχατη λύση και για το ελάχιστο απαιτούμενο χρονικό διάστημα.

2. Στις οικογένειες που κρατούνται εν αναμονή απομάκρυνσης παρέχεται χωριστό κατάλυμα το οποίο εξασφαλίζει επαρκής ιδιωτική ζωή.

3. Οι υπό κράτηση ανήλικοι έχουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, όπως δραστηριότητες παιχνιδιού και ψυχαγωγικές δραστηριότητες που αρμόζουν στην ηλικία τους, και, ανάλογα με τη διάρκεια της παραμονής τους, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση.

4. Στους ασυνόδευτους ανηλικούς παρέχεται κατά το δυνατόν κατάλυμα σε ιδρύματα τα οποία διαθέτουν προσωπικό και εγκαταστάσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες προσώπων της ηλικίας τους.

5. Τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού λαμβάνονται πρωτίστως υπόψη κατά την κράτηση ανηλίκων εν αναμονή απομάκρυνσης.

Άρθρο 18

Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

1. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο εξαιρετικά υψηλός αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών προς επιστροφή δημιουργεί απρόβλεπτο υψηλό φόρτο για το δυναμικό της εγκατάστασης κράτησης κράτους μέλους ή στο διοικητικό ή δικαστικό προσωπικό του, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί, ενόσω η έκτακτη κατάσταση διαρκεί, να αποφασίσει να παράσχει μεγαλύτερες προθεσμίες δικαστικής εξέτασης από τις προβλεπόμενες από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο και να λαμβάνει επείγοντα μέτρα όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης, κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 16, παράγραφος 1 και στο άρθρο 17, παράγραφος 2.

2. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, οσάκις προσφεύγει σε σχετικά έκτακτα μέτρα, ενημερώνει την Επιτροπή. Ενημερώνει επίσης την Επιτροπή μόλις παύσουν να ισχύουν οι λόγοι για την εφαρμογή αυτών των έκτακτων μέτρων.

3. Ουδεμία διάταξη του παρόντος άρθρου ερμηνεύεται ως επιτρέπουσα στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τη γενική υποχρέωσή τους να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, είτε γενικά είτε ειδικά, ώστε να εξασφαλίζεται η εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους δυνάμει της παρούσας οδηγίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 19

Υποβολή εκθέσεων

Η Επιτροπή υποβάλλει, ανά τριετία, εκθέσεις προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στα κράτη μέλη και προτείνει, ενδεχομένως, τροποποιήσεις.

Η Επιτροπή υποβάλλει για πρώτη φορά έκθεση μέχρι τις 24 Δεκεμβρίου 2013, με επίκεντρο εν προκειμένω ιδίως την εφαρμογή του άρθρου 11, του άρθρου 13, παράγραφος 4 και του άρθρου 15 στα κράτη μέλη. Αναφορικά με το άρθρο 13, παράγραφος 4 η Επιτροπή αξιολογεί τις πρόσθετες δημοσιονομικές και διοικητικές επιπτώσεις στα κράτη μέλη.

Άρθρο 20

Μεταφορά

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία μέχρι τις 24 Δεκεμβρίου 2010. Αναφορικά με το άρθρο 13, παράγραφος 4 τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ και δημοσιεύουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία μέχρι τις 24 Δεκεμβρίου 2011. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή το κείμενο των κυρίων διατάξεων εσωτερικού δικαίου που εκδίδουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 21

Σχέση με τη Σύμβαση Σένγκεν

Η παρούσα οδηγία αντικαθιστά τις διατάξεις των άρθρων 23 και 24 της Σύμβασης για την εφαρμογή της Συμφωνίας του Σένγκεν.

Άρθρο 22

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα μετά τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 23

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Στρασβούργο, 16 Δεκεμβρίου 2008.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

H.-G. PÖTTERING

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

B. LE MAIRE
